

«ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΟΛΟΓΙΑ-ΗΠΑΤΟΛΟΓΙΑ: ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΡΑΞΗ»

Ευφροσύνη Λαούδη

Γαστρεντερολόγος

Επιστημονικός Συνεργάτης στη Γαστρεντερολογική Μονάδα,
Παθολογική Κλινική, Γ.Ν.Ν.Θ.Α.«Η Σωτηρία», Ιατρική Σχολή,
Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ερωτήματα

- 1) Εντερεκτομή για Crohn τελική ειλεΐτιδα: θεραπεία ή παρακολούθηση;
- 2) Βέλτιστη θεραπεία 2ης γραμμής μετά από αποτυχία ενός βιολογικού παράγοντα.
- 3) Ο ρόλος των JAK-αναστολέων σε οξεία βαρεια έλκώδη κολίτιδα και περιπρωκτική νόσο Crohn.

Ερώτημα 1°:

Εντερεκτομή για Crohn τελική ειλεΐτιδα: θεραπεία ή παρακολούθηση;

	Risk Factors Considered	Number of Risk Factors to Define a High-Risk Patient	When to Start Prophylactic Therapy	Recommended Therapy
ECCO, 2017 [12]	<ul style="list-style-type: none"> - Current smoking - Prior intestinal surgery - Penetrating disease at index surgery - Perianal location - Granulomas in resection specimen - Myenteric plexitis	1	At least 1 risk factor	Thiopurines or anti-TNFs High-dose mesalamine is an option after an isolated ileal resection
AGA, 2017 [13]	<ul style="list-style-type: none"> - Age $\leq$ 30 years - Active smoking - $\geq$2 prior surgeries for penetrating disease, with or without perianal disease	1	Start systematically	Thiopurines or anti-TNFs
BSG, 2019 [14]	<ul style="list-style-type: none"> - Active smoking - Penetrating disease - Multiple resections - Perianal fistulae - Extensive small bowel disease ($\geq$50 cm ileum) - Residual active disease - Granulomas or myenteric plexitis	2	At least 2 risk factors	Thiopurines or anti-TNFs

Μέσα παρακολούθησης μετεγχειρητικής πορείας

Υπερηχογράφημα Εντέρου

- **BWT 5.5 mm** ενδεικτικό βαριάς Μ/Χ ενδοσκοπικής υποτροπής (**RtS $\geq$ i3**) Respro et al.
- **BWT $\geq$ 5.5 mm** σχετίζεται με **κλινική υποτροπή**.

Calabrese et al

Μαγνητική Εντερογραφία

Monitor index:7
Χαρακτηριστικά
Σημαντική συσχέτιση με
το Rutgeert's score

Schaefer et al, Clinical Gastroenterology and Hepatology 2022

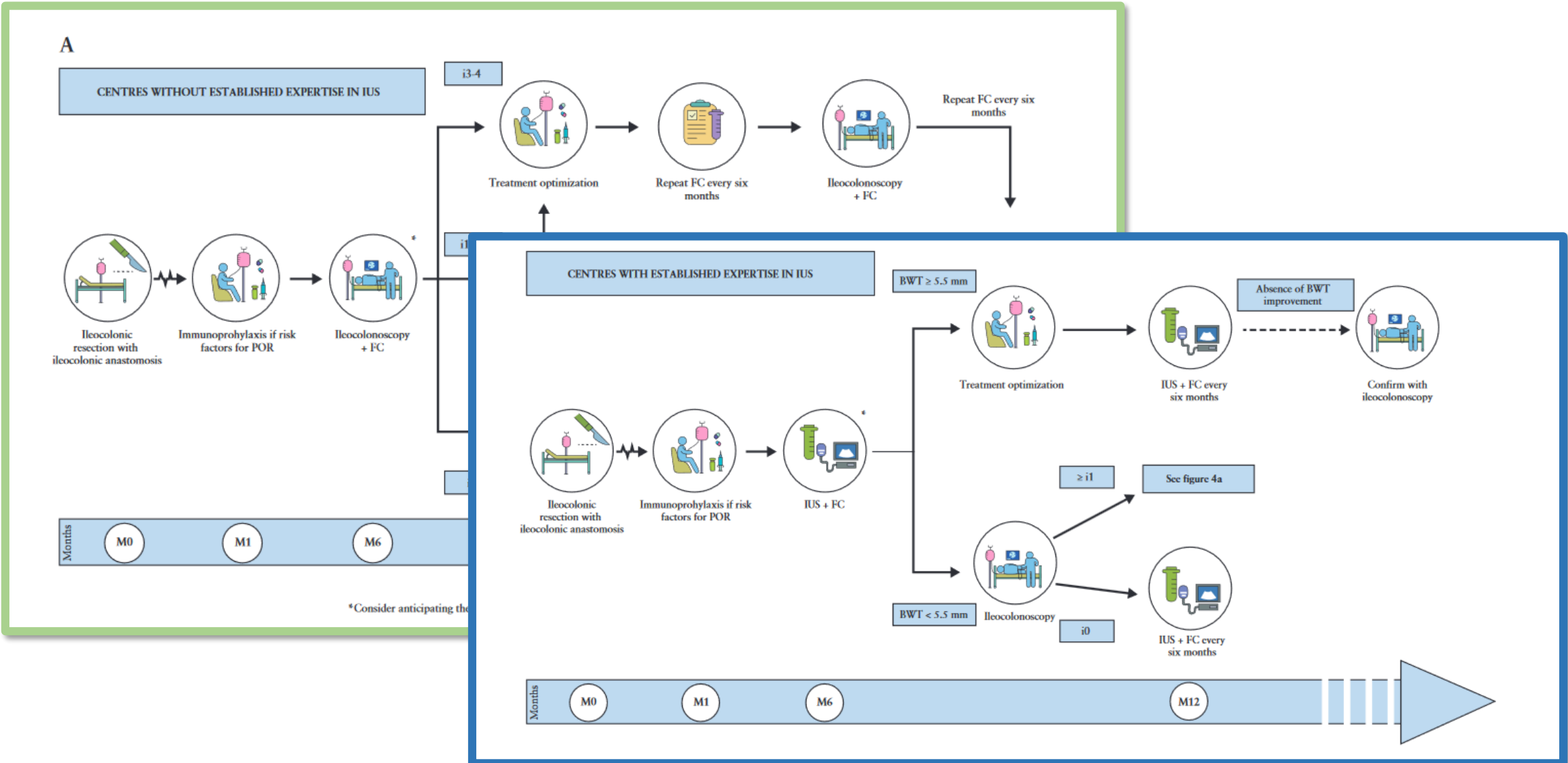
Καλπροτεκτίνη κοπράνων

3^ο μήνα μετά το χ/ο.
>100 μ g/gr $\rightarrow$ μ/χ υποτροπή

Η κολονοσκόπηση είναι η εξέταση εκλογής

για την ανάδειξη της μετεγχειρητικής υποτροπής είτε υπό
θεραπεία είτε όχι, 6-12 μήνες μετά το χειρουργείο. *ECCO, AGA*

Αλγόριθμος για έναρξη θεραπείας στη μετεγχειρητική Crohn

Βέλτιστη θεραπεία 2ης γραμμής μετά από αποτυχία ενός βιολογικού παράγοντα

Το 1/3 των ασθενών σε 1^{ης} γραμμής θεραπείας με βιολογικό παράγοντα σε έναν χρόνο αλλάζει σε 2^{ης} γραμμής θεραπεία!

BSG/ECCO

Ως 2^η γραμμής → όλοι οι διαθέσιμοι βιολογικοί παράγοντες

AGA μετά από IFX

EK : **UST, TOFA** > VEDO, ADA

NC: **UST, (ADA)** ή VEDO

Οι ειδικοί προτείνουν...

Ως 2^{ης} γραμμής (συνήθως μετά από anti TNF) σε μέτρια προ βαρεία EK

Υψηλότερης αποτελεσματικότητας φάρμακα → **Tofacitinib, Upadacitinib, Ustekinumab**

ή

Μέσης αποτελεσματικότητας φάρμακα → **Filgotinib, Mirikizumab, Rizankizumab**

παρά

Χαμηλότερης αποτελεσματικότητας φάρμακα → **Adalimumab, Vedolizumab, Ozanimod, Etrasimod.**

[Conditional recommendation, low certainty of evidence, Singh et al /AGA LIVING GUIDELINES July 2024]

Συμπεράσματα μεταανάλυσης μελετών για τη διαδοχή των βιολογικών παραγόντων

Βέλτιστη = Εξατομικευμένη θεραπεία!

Table 1. Clinical remission in UC with and without prior use of anti-TNF therapy.*

	Overall			TNF naive			TNF exposed		
	Drug	Placebo	Difference	Drug	Placebo	Difference	Drug	Placebo	Difference
Drugs that show lower clinical remission rates after anti-TNF therapy									
Adalimumab (ULTRA 2)	16.5%	9.3%	7.2	21.3%	11.0%	10.3	9.2%	6.9%	2.3
Vedolizumab (GEMINI 1)	16.9%								
Ozanimod (True North)	18.4%								

Table 2. Endoscopic remission in CD with and without prior use of anti-TNF therapy.*

	Overall			TNF naive			TNF exposed		
	Drug	Placebo	Difference	Drug	Placebo	Difference	Drug	Placebo	Difference
Drugs that show lower endoscopic remission rates after anti-TNF therapy									
Vedolizumab (VERSIFY) ^a									
26 weeks	11.9%	-	-	19.6%	-	-	5.5%	-	-
52 weeks	17.9%			25.0%			8.3%		
Adalimumab (EXTEND) ^b									
12 weeks	27.0%	13.0.0%	14.0	31.3%	11.5%	9.0	31.3%	11.5%	19.8
52 weeks	24.0%	0%	24.0	25.0%	0%	25.0	23.3%	0%	23.3
Drugs that show similar endoscopic remission rates before and after anti-TNF therapy									
Ustekinumab (IM-UNITI) ^c									
12 weeks	47.7%	29.9%	17.8	43.9%	17.1%	26.8			
44 weeks	37.0%	25.0%	12.0	-	-	-			
Risankizumab (FORTIFY) ^d									
180 mg dose	47.1%			63.6%			40.7%		
360 mg dose	46.8%	22.0%	-25	53.8%	26.8%	-32	44.1%	20.3%	-22

EK: ADA-VEDO- OZM ➔ Χαμηλότερη κλινική ανταπόκριση μετά από anti TNF

UST- TOFA –UPA ➔ Παρόμοιο θεραπευτικό όφελος πριν ή μετά anti TNF

NC: ADA-VEDO ➔ Χαμηλότερη κλινική ανταπόκριση μετά από anti TNF

UST- RISA ➔ Παρόμοιο θεραπευτικό όφελος πριν ή μετά anti TNF

Αναμένοντας περισσότερες μελέτες σύγκρισης μεταξύ βιολογικών παραγόντων...

Μαθαίνουμε
νεότερα
δεδομένα

- Οι anti-TNF → παρόμοια αποτελεσματικότητα ως 1η είτε ως 2η γραμμή θεραπείας μετά το VDZ.
- Ασθενείς με ΕΚ ή ΝC και αποτυχία στους anti-TNF (καθυστερημένης απώλειας ανταπόκρισης) → καλύτερα αποτελέσματα αλλάζοντας σε μη anti TNF βιολογικούς αντί 2ο anti-TNF.

C. Kapizioni et al. Journal of Crohn's and Colitis, 2023

13 222 ασθενείς UK IBD βάση δεδομένων

Λαμβάνουμε υπόψιν
Παράγοντες
ασθενούς:

- 1^{ης} γραμμής θεραπείας (συνήθως anti-TNF)
- συννοσηρότητες
- προηγούμενη ανταπόκριση στη θεραπεία
- Ηλικία
- Βαρύτητα νόσου

Λαμβάνουμε υπόψιν
Παράγοντες
φαρμάκου:

of the available biologics.

	Infliximab	Adalimumab	Golimumab	Certolizumab	Vedolizumab	Ustekinumab
Dosage / administration	5- 10mg/kg 4-8w, IV, 120mg, eow, SC	40mg- 160mg eow – ew, SC	50mg- 100mg eow - ew SC	200 -400mg, 2-4 w, SC	300mg, 4-8w, IV 108 mg, eow, SC	6mg/Kg, IV 90mg, 8w - 12w, SC
Half-life (days)	8-10 (1.5w)	14 +/- 4 (2w)	9 +/- 3 (1.5w)	14 (2w)	15-22 (2.5w)	15-32 (3w)
Induction (efficacy)	+++	++	++	++	++ (UC) + (CD)	++
Maintenance efficacy	+ (immunity)	++ (UC) +++ (CD)	++	++	+++	+++
Efficacy in fistulizing disease	+++ v	++	UC	+	+	++
Efficacy in Extraintestinal Manifestation	+++	+++	++	++	+	++
Safety profile	++ + > 65 yo	++ + > 65 yo	++ + > 65 yo	++ + > 65 yo +++ pregnancy	+++	+++

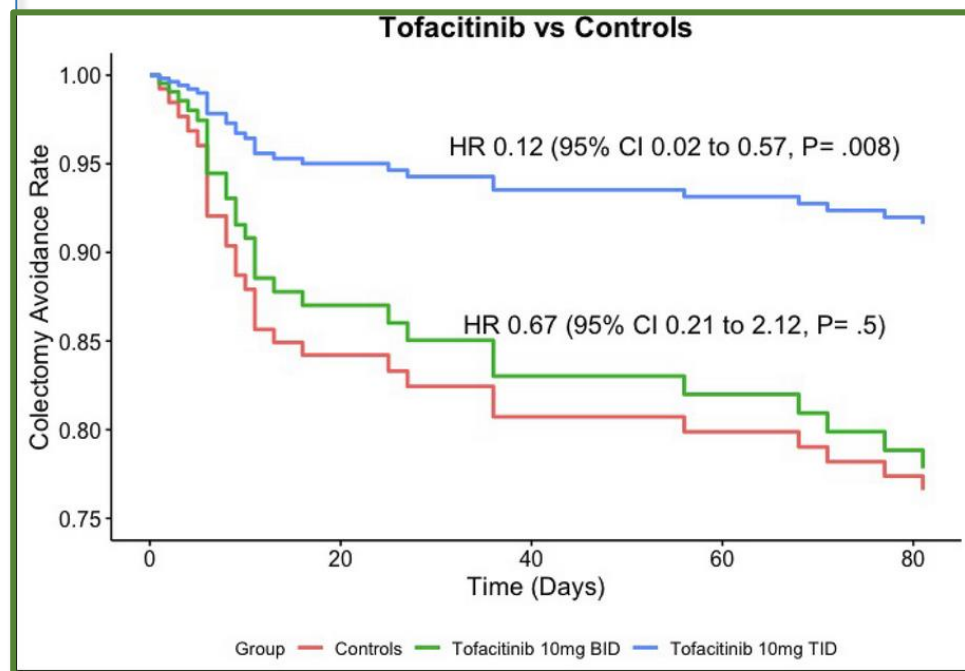
Ερώτημα 3^ο

Ο ρόλος των JAK-αναστολέων σε οξεία βαρεια ελκώδη κολίτιδα και περιπρωκτική νόσο Crohn

οξεία βαρεια ελκώδης κολίτιδα

Tofacitinib: αναδρομική μελέτη 40 ασθενών (~~17~~, Cs)

- Ταχεία ανταπόκριση
- Σημαντική μείωση ποσοτών κολεκτομής
- δόση 10mg x3.

Το **tofacitinib** σε **υψηλή δόση** (10mg x3) έχει θέση σαν **2^{ης} γραμμής θεραπεία** στην **ΟΒΕΚ** σε Cs ανθεκτικούς.

Robert Gilmore et al. Journal of Crohn's and Colitis, January 2022

104 ασθενείς (53 tofacitinib και 51 placebo).

Ανταπόκριση στη θεραπεία (7^η μέρα):

44/53 (**83.01%**) Tofa vs 30/51 (58.82%) placebo

↓ **Ανάγκη θεραπείας διάσωσης στην ομάδα Tofa**

Singh A et al J Gastroenterol 2024

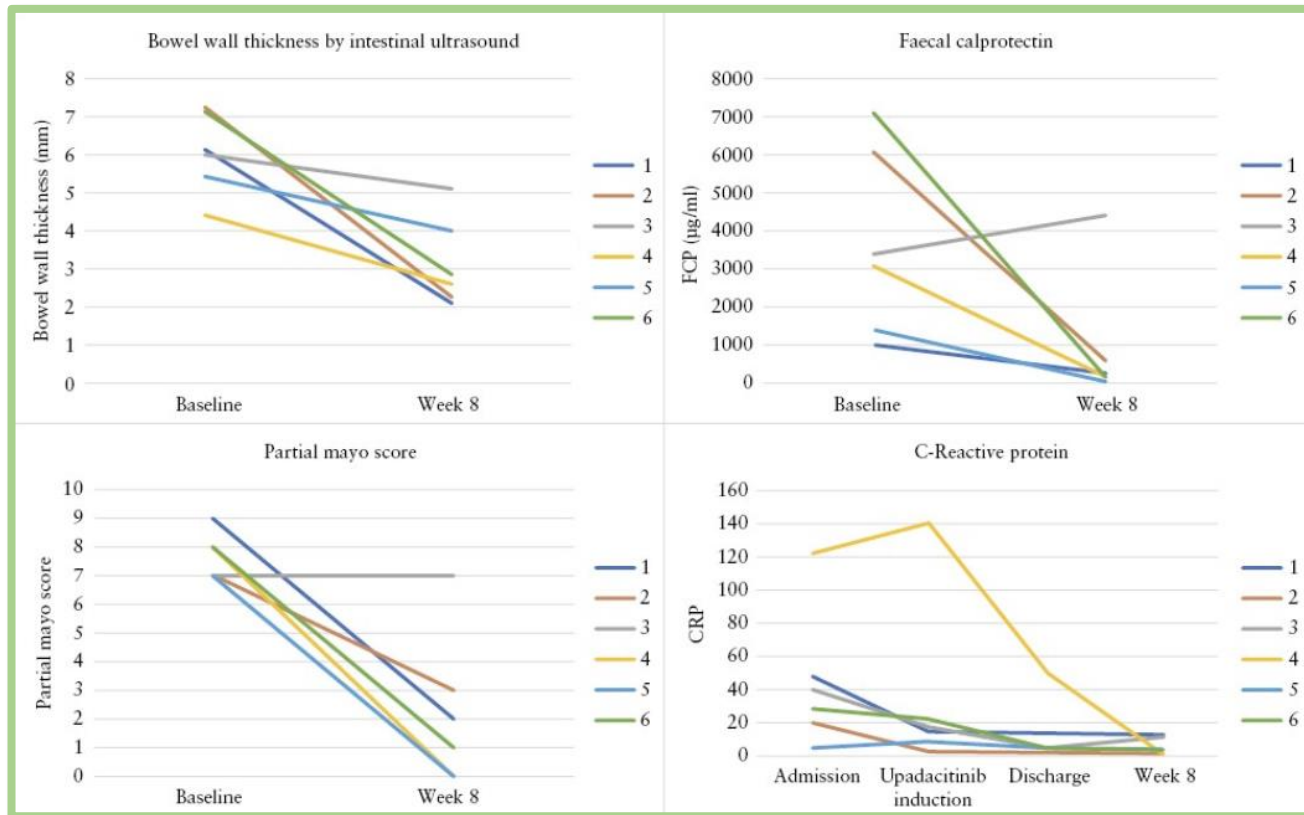
Περαιτέρω προοπτικές μελέτες θα καθορίσουν την αποτελεσματικότητα και την ασφάλεια της υψηλής δόσης του Tofacitinib στην περίπτωση της ΟΒΕΚ.

Ο ρόλος των JAK-αναστολέων σε οξεία βαρεια ελκώδη κολίτιδα(ΟΒΕΚ)

οξεία βαρεια ελκώδης κολίτιδα

Upadacitinib: Φαίνεται έχει θέση στη 2 γραμμή θεραπείας διάσωσης ΟΒΕΚ

- σε μη ανταποκριθέντες σε αντι TNF
- σε συνδυασμό με CS
- στη δόση 45mg .

Gilmore et al. Journal of Crohn's and Colitis, 2023

11 μελέτες, 55 ασθενείς
Ταχεία βελτίωση
Χ/Ο (90 ημέρες) 16.3%.
80% ύφεση χωρίς CS

Damianos et al, IBD ,2024

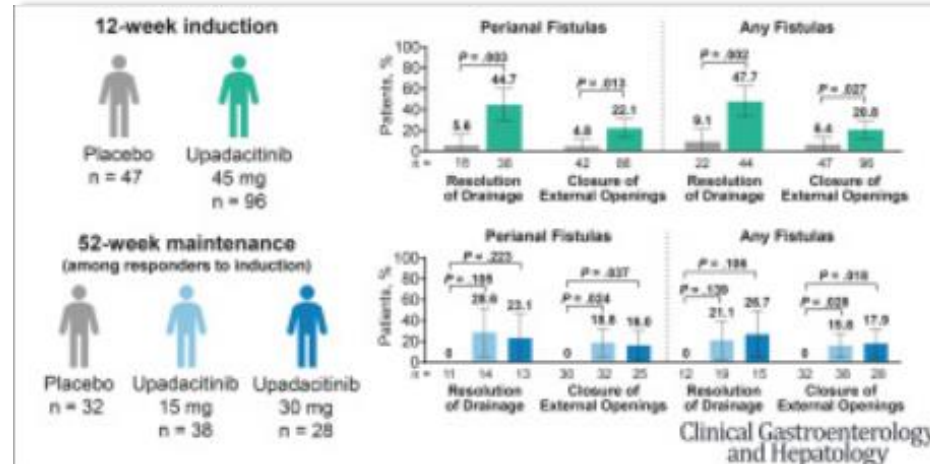
Περαιτέρω προοπτικές
μελέτες θα καθορίσουν
την αποτελεσματικότητα
και στην ασφάλεια του
upadacitinib στην
περίπτωση της ΟΒΕΚ.

Οι JAK διαφαίνεται να έχουν θέση στο μέλλον της αντιμετώπισης της περιπρωκτικής Crohn

U-EXCEL κ U-EXCEED 12 εβδ/ U ENDURE 52εβδ ➔ **UPA** vs PBO

128 ασθενείς:

- ↑ αναλογία της **πλήρους ή μερικής παροχέτευσης συριγγίου** για ασθενείς με UPA.
- ↑ ποσοστό ασθενών υπό UPA με **πλήρη αποκατάσταση περιπρωκτικών ραγάδων**.
- ↑ ποσοστό ασθενών με pNC με **ενδοσκοπική ανταπόκριση / κλινική βελτίωση**.

Colombel et al,
Clinical Gastroenterology and Hepatology
Available online 24 September 2024

Διπλή τυφλή πολυκεντρική μελέτη 57 ασθενείς με προηγούμενη αποτυχία θεραπείας: **FILGO** vs PBO

↓ **αριθμού ενεργών συριγγίων** (κλινικά και απεικονιστικά με MRI ευρήματα)

Συμπεράσματα

Οι παράγοντες κινδύνου υποτροπής καθορίζουν τη μετεγχειρητική χορήγηση θεραπείας.

Η κολονοσκόπηση στους **6-12 μήνες** μετά το χειρουργείο καθορίζει το περαιτέρω θεραπευτικό πλάνο.

Βέλτιστη 2η γραμμή θεραπείας βιολογικού παράγοντα είναι **εξατομικευμένη απόφαση** λαμβάνοντας υπόψιν τα χαρακτηριστικά κάθε φαρμάκου και του κάθε ασθενούς.

Με τις ως τώρα παρατηρήσεις **οι JAK αναστολείς** διαφαίνεται να **έχουν θέση** στο μέλλον της αντιμετώπισης της **περιπρωκτικής νόσου Crohn** ενώ ο ρόλος τους ως **2^{ης} γραμμής** **θεραπεία** στην **οξεία βαρεια έλκώδη**, έχει ήδη αναδειχθεί.